

Preocuparea de a pune în lumină personalitatea lui Teodor Bălan este un fapt firesc, care decurge din necesitatea de a restitui valori, de a reconstrui în cunoștință de cauză, și, de ce nu, de a repara o nedreptate care a însoțit ultimii ani de viață ai istoricului și care s-a prelungit, timp de câteva decenii, în posteritate.

Dar dincolo de portretizările succinte și unilaterale, presărate în paginile unor sinteze, publicații, reviste și ziare, dincolo chiar de expunerile referitoare la atitudinea lui T. Bălan față de materialul arhivistic, față de documente, de un folos neîndoielnic rămâne cercetarea și valorificarea informației păstrate încă în fondurile documentare. Pe seama manuscriselor lăsate la Arhivele Naționale Istorice Centrale se poate contura un program extrem de ambițios, mergând de la recuperarea pură și simplă a lor și până la inserția acestora în ansamblul lucrărilor de Istorie a Românilor.

Consecvenți în dorința noastră de a descoperi și publica note, articole și studii legate de activitatea istoriografică a cărturarului bucovinean (și asemenea universitarului cernăuțean Ilie Luceac, inițiatorul rubricii *Arhiva istoricului Teodor Bălan*, găzduită în paginile revistei "Glasul Bucovinei"), aducem în atenție încă o restituție documentară: *Gărzile naționale din Bucovina în anul 1848*. Materialul ales de noi se păstrează la București, în depozitele Arhivelor Naționale Istorice Centrale și reprezintă primul din cele două exemplare, respectiv primele 27 de file din cele 59 câte are dosarul nr. 11. Textul, în formă dactilografiată și manuscrisă, conține corecturi cu cerneală și în creion.

GĂRZILE NAȚIONALE DIN BUCOVINA ÎN ANUL 1848

1. Înființarea gărzilor naționale

În urma evenimentelor din Viena, întâmplate la 13 Martie 1848, s-a procedat, în Austria la acordarea de libertăți politice. Două zile mai târziu, la 15 Martie împăratul Ferdinand, vădit impresionat de cele întâmplate, a promis cetățenilor libertatea presei, constituirea unui parlament și înființarea de gărzi naționale.

După lansarea acestui decret s-au alcătuit la repezeală Statutele gărzilor naționale. Ele au fost publicate în 8 Aprilie 1848¹. În toate localitățile cu un număr de peste 1000 suflete urmau să se înființeze asemenea gărzi naționale. Din ele făceau parte în mod obligator toți bărbații valizi în vârstă de 19-50 ani. Gărzile naționale erau organizate, ca și armata, în companii și batalioane. Tot 60-150 inși formau o companie, și tot 4-6 companii un batalion. Companiile erau comandate de căpitani, iar batalioanele de ofițeri superiori.

Gărzile urmau să aparțină Ministerului de Interne, deci autorităților civile. Asupra lor aveau să dispună Guvernorii provinciilor, prefecții și primarii.

Scopul gărzilor naționale? Să grijească de liniște, să vegheze asupra independenței țării și să apere constituția și pe împărat. În fond gărzile naționale n-au fost decât organe pentru apărarea noii ordine în stat, pentru asigurarea existenței noilor instituții democratice ce urmau să se înființeze. Ele erau o poliție în plus pe lângă cea oficială, pentru suprimarea oricărei încercări ce s-ar face de cătră reacționari pentru desființarea organizației democratice nou create.

¹ Statut über die Organisation der Nationalgarde in dem öster. Kaiserstaate, Wien, 8. April 1848, foaie volantă

Membrii gărzilor naționale erau uniformați. Uniformele lor nu erau la fel, ci variau dela o localitate la alta. În Viena uniformă lor se constituia dintr-o pălărie cu margini largi, o bluză și pantaloni de culoare sură. Unii membri purtau și săbii.

Din gărzile naționale făceau parte integrantă și Legiunile academice, care s-au format în centrele universitare și în localitățile mai mari unde se găseau licee de băieți. La Universități Legiunile academice erau organizate pe Facultăți. Studenții unei Facultăți formau o unitate separată. Și Legiunile academice erau organizate în companii și batalioane. În Viena unitatea cea mai numeroasă era cea a studenților în drept, care dispunea de 8 companii.

Se știe ce uniforme purtau membrii Legiunii academice din Viena. Uniformă lor se compunea din pantaloni suri fără găitane, bluză albastră cu epoleți și cu un rând de nasturi negri concavi, o pălărie împodobită cu o pană neagră. Pe pălărie era indicată unitatea și compania².

Legiunea academică din Viena număra 31 companii cu 4665 membri. Garda națională de aici împreună cu Legiunea Academică dispunea de un număr de 42354 membri³.

Garda națională și Legiunea academică au delegat un comitet comun, un comitet de siguranță zis "Sicherheitsausschusz". Acest comitet era conceput ca un organ auxiliar al puterii executive și urma să facă pe mijlocitorul între popor și Minister. În fond nu era decât o echipă polițienească care exercita puterea asupra cetățenilor și se străduia să influențeze actele de guvernământ ale Ministerului de Interne sau ale tuturor Ministerelor⁴.

Comandantul suprem al gărzilor naționale și al Legiunii academice din Viena a fost generalul Ernst conte de Hoyos.

Exemplul Vienei a fost imitat de orașele austriace din provincie, întâiu de capitalele provinciilor și pe urmă de cele ale județelor. Dar au fost și târguri mai mici care au ținut să aibă gărzii naționale.

Firește că orașul Cernăuți nu putea să rămână mai pre jos de capitalele celorlalte provincii austriace. Și aici s-a înființat o gardă națională și o legiune academică. Încercări de a înființa gărzii naționale s-au făcut și în unele orașe și târguri din restul Bucovinei. Profesorul L.A. Staufe-Simiginowicz, unul din martorii oculari, ne relatează că în Cernăuți membrii gărzii naționale au fost ridiculizați de soldați, fiindcă făceau exerciții fără arme⁵.

Dacă garda națională a fost înființată pentru a asigura liniștea, atunci prezența ei în Cernăuți a devenit necesară din cauza înmulțirii cazurilor de tulburare a liniștii în cursul nopții. Obiectul acestor manifestații ostile a fost îndeosebi comisarul de Poliție Kamienobrodzki, căruia i-au fost sparte geamurile de mai multe ori în cursul lunii Aprilie 1848. Guvernorul Bucovinei Gheorghe Isăcescu a raportat autorităților sale superioare că acest funcționar nu se bucură de simpatii nici la boieri, nici la poporul de jos, fiindcă expediase, după cum se credea, autorităților vieneze rapoarte mincinoase despre Bucovina⁶. Ziarul polonez "Rada Narodowa", Nr. 15 din 1848 a adus știrea că lui Kamienobrodzki au fost sparte geamurile de trei ori.

Cazul Kamienobrodzki a fost de mai mare amploare decât s-ar crede. Un grup de elevi de liceu din cursul superior, mai cu seamă de origine poloneză, încurajați de anumite elemente de aceeași origine rămase necunoscute, înarmându-se cu săbii și puști, au intrat într-o zi în locuința lui și l-au somat să părăsească orașul în curs de 24 de ore. După mai multe parlamentări, termenul a fost prelungit pe 7 zile. Ziarul "Siebenbürger Bote" din Sibiu Nr. 45 din 15 Mai 1848, pag. 183 își exprimă indignarea susținând că "exilarea unui funcționar numit de împărat care n-are altă vină decât că a fost prea zelos în exercițiul funcțiunii sale, numai din cauza urei

² Heinrich Rescheuer: *Das Jahr 1848*, Wien 1872, Verlag von R.v. Waldheim, vol. 11, pag. 24

³ Paul Molisch: *Die Wiener akademische Legion und ihr Anteil an den Verfassungskämpfen des Jahres 1848*, Wien 1922, Alfred Mölder, pag. 55

⁴ *Genaue Darstellung der denkwürdigen Ereignisse des Jahres 1848*, Wien 1849, Verlag der Wenedikt-schen Buchhandlung, pag. 137.

⁵ L.A. Staufe-Simiginowicz: *Reminiscenzen aus der Revolutionszeit*, apărut în "Bukowiner Nachrichten" din 5 Mai 1895, nr. 1984.

⁶ Anexa nr. 1.

nejustificate nutrită de unii minori, violarea domiciliului, a cărui inviolabilitate îi era garantată de constituție, condamnarea fără interogator a unui funcționar îmbătrânit în serviciu de câtră unui elev de școală este o obrăznicie” ... “care te face a crede că au dispărut toate virtuțile”. Corespondentul ziarului mai adaugă că funcționarului amintit i s-a acordat toată apărarea necesară. Elevii au fost desarmați, iar doi cetățeni au fost angajați pentru paza sa personală.

Dar cu întâmplarea povestită calvarul comisarului Kamienobrodzki încă nu s-a terminat. O zi după arestarea lui decătră elevi, soția și copilul său s-au îmbolnăvit de holeră murind subit. Pentru a preîntâmpina alte demonstrații ostile, K. a plecat la mănăstirea Putnei. Odată cu el a plecat la Putna și primarul orașului Cernăuți Suchanek.

S-a demonstrat și s-au spart geamurile și la profesorii de liceu Iosef Pompe și Peter Bonnet. Nu știm de ce a trebuit să sufere prof. Pompe, dar prof. de fizică Bonnet a fost învinuit că a înaintat autorităților școlare rapoarte defavorabile elevilor.

În noaptea de 25 Iunie s-au spart geamurile funcționarului dela Tribunal Dimitrie Bendella. Întrucât acest domn se bucura de simpatii la toate straturile sociale, fapta comisă a fost desaprobată. Pentru a repara greșala, demonstrații i-au făcut a doua noapte o serenadă. Grupul de demonstrații se recruta aproape exclusiv din tineri meseriași și calfe.

Tot în noaptea de 25 Iunie s-au spart geamurile și preotului romano-catolic Anton Kunz, o personalitate foarte cunoscută și foarte bine apreciată de publicul cernăuțean. Cazul s-a petrecut astfel. Un ucenic s-a înecat în Prut. Se zice să preotul Kunz să fi cerut o taxă prea mare pentru înmormântare și de aceea ucenicul a fost înmormântat fără preot. Noaptea i s-au spart preotului ferestrele. Știrea despre taxa ridicată s-a dovedit neadevărată.

În toate aceste manifestări, pe cât de neavenite pe atât de regretabile, “Gazeta de Transilvania” în numărul din 6 Mai 1848 nr. 37, pag. 156 n-a văzut decât “spiritul de reforme” de care era animată populația Bucovinei, îndeosebi tineretul.

Deci motive pentru intensificarea pazei în cursul nopții și odată cu ea pentru înființarea unei gărzi naționale care să grijească alături de Poliție de siguranță și liniște erau destule.

Îndemnul pentru înființarea unei gărzi naționale la Cernăuți a venit dela pensionarul Valentin din Viena, care pe vremuri fusese funcționar în Cernăuți. Acesta a trimis unui cunoscut din Cernăuți o scrisoare în care își exprimă mirarea că la Cernăuți încă nu există o gardă națională, întrucât în toate orașele din Austria există acum asemenea gărzi.

A doua zi după primirea scrisorii, deci la 9 Aprilie 1848, o delegație de cetățeni s-a prezentat la prefectul Bucovinei Gheorghe Isăcescu cerând să li se permită a înființa o gardă națională. Existența gărzii naționale este, ziceau ei, necesară și dacă li se acordă autorizația cerută, ei sunt gata să alcătuiască un fond pentru achiziționare de arme.

Isăcescu a fost foarte prudent în darea răspunsului. El n-a dat un răspuns afirmativ, ci a invocat că deocamdată nu există gărzi naționale, decât la Viena. Încă nu s-au lansat ordine pentru înființarea de gărzi în restul imperiului. Dar delegația de cetățeni nu s-a lăsat respinsă, ci a cerut voie să se adreseze în această chestiune direct Guberniului din Lemberg, de care depindea atunci Bucovina. Isăcescu nu s-a opus acestei cereri, dar a obiectat că în cazul acesta cetățenii din Cernăuți sunt obligați să aștepte în liniște decizia Guberniului galițian⁷.

Isăcescu a raportat cazul Guberniului din Lemberg, și cu nota din 13 Aprilie guvernorul Galiției contele Stadion a răspuns, că deocamdată nu se poate împlini dorința cetățenilor din Cernăuți, dar că li se va face cunoscută data când se va putea proceda la înființarea gărzii naționale⁸.

Puțin timp mai târziu, la 16 Aprilie 1848, a apărut în colecția de legi a lui Piller din Lemberg circulara Nr. 33103 referitoare la organizarea provizorie a gărzilor naționale. Concepute ca “unul din cei mai puternici stâlpi ai instituțiilor constituționale”, gărzile se vor înființa pe comune de câtră comitete numite pentru acest scop. În capitalele provinciilor

⁷ Anexa nr. 2.

⁸ Anexa nr. 3.

comitetele vor fi constituite din guvernorul provinciei sau locțiitorul lui, din primar, din șase membri aleși de cetățeni și dintr-un ofițer comandant. În celelalte orașe ale provinciilor comitetele se vor alcătui dintr-un comisar numit de guvernor, din primar și din șase membri aleși de cetățeni. În comunele rurale comitetele vor avea în fruntea lor pe boierii satelor sau locțiitorii lor, iar restul membrilor se vor constitui din – primarul, doi delegați comunali și doi țărani aleși de popor. Primarii vor alcătui liste de tinerii și bărbații care trebuie sau pot să facă parte din garda națională. Membrii gărzilor vor depune jurământul de credință față de împărat și față de legile constituționale și se vor obliga să dea ascultare comandanților lor și să utilizeze armele permise numai pentru menținerea ordinii și liniștei “peste tot să se poarte astfel după cum se cuvine cetățeanului loial al unui stat constituțional și supusului credincios al împăratului”.

Drept urmare, prefectul Gheorghe Isăcescu a lansat la 3 Mai 1848 o circulară către “sătenii din Bucovina”, adică către locuitorii Bucovinei, în care anunță că odată cu lansarea constituției s-a făcut și “așezare unii gvardii naționale”, care se va “organiza” în localitățile cu o populație mai numeroasă decât 1000 de suflete. După “statuturi” toți locuitorii “de parte bărbătească” dela vârsta de 19-50 ani sunt obligați să facă parte din “gwardie”, și se speră că niciun cetățean “care are simțiri de cinste” nu va căuta “chipuri” să se sustragă dela această obligație patriotică. Scutiți sunt numai “slăbănogii”. Membrii gărzilor nu se vor lupta cu dușmanii împărăției, ci vor apăra “numai odihna, orânduiala și siguranța de obște în hotarul lor “sau cel mult în cel vecin, cu putere mai mare decum o pot face străjerii de noapte. Nu este obligator nici portul uniforme, nici cel al armei. În fruntea gărzilor vor sta oameni aleși de popor, fie învățătorii, fie “căprarii din oaste”, fie “persoane oștenești” sau “abșitari”, adică militari pensionați. “Așa dar” zice prefectul în circulara sa, “așezare gwardiei naționale va urma numai pentru binile lăcuitorilor și pentru aceea să așteaptă dela bunile simțiri a sătenilor Bucovinii că nu să vor dezodihni prin orânduiala aceasta, ci vor fi silitori a să supune scoposurilor pre înalte”⁹.

Cu circulara din 27 Mai 1848 Guberniul din Lemberg a interzis înființarea de gărzi naționale în comunele rurale. Aceasta probabil din cauza experiențelor rele făcute cu gărzile sătești.

După lansarea circularei lui Isăcescu s-a trecut la înființarea Gărzii Naționale în Cernăuți. În fruntea comitetului de inițiativă s-a aflat viceprefectul Bucovinei Fuglewicz. Din acest comitet a făcut parte și Gheorghe Hurmuzachi cu rang de căpitan. Populația a fost animată să se înscrie. Dar numai cetățenii din centrul orașului au arătat interes pentru gardă, locuitorii mahalalelor au refuzat participarea. În raportul lui Fuglewicz din 6 Iunie 1848 se zice că locuitorii din mahalalele Cernăuților Roșă, Caliceanca, Clocucica și Horecea “nu vreau să știe nimic de garda națională”.

Pela mijlocul lui Iunie 1848 în Cernăuți șase companii erau acum formate.

Pentru ziua de 1 Iulie 1848 a fost convocată în sala primăriei din Cernăuți adunarea constitutivă. Cu acest prilej urma să se aleagă comandantul gărzii. Președintele adunării a fost Fuglewicz. Au fost propuse pentru postul de comandant opt persoane, din care următoarele trei au întrunit voturile cele mai multe:

Colonelul pensionar Ioan Calmuțchi	55 voturi
căpitanul “ Komlenowicz	44 voturi
inspectorul silvic Prosch	28 voturi

Comandant provizor al gărzii a fost ales inspectorul Prosch.

Prefectul Isăcescu a înaintat raportul său despre adunarea constitutivă a gărzii, recomandând Guberniului din Lemberg, pe primii trei aleși, dar menționând că Ioan Calmuțchi este cel mai bun, fiind un fiu al Bucovinei și bucurându-se de mare încredere la popor.

Între timp cele șase companii ale gărzii au fost întrunite într-un batalion, sub comanda provizorie a lui Prosch.

⁹ Anexa nr. 4.

La 25 Iulie 1848 Prosch s-a adresat Prefectului Bucovinei cu o cerere interesantă. El zice că în urma demersurilor făcute de patrioții Bucovinei, cererea pentru obținerea autonomiei Bucovinei a devenit generală. Dacă dorința populației se va împlini, după cum este de așteptat, atunci va fi nimerit să se numească de pe acum pentru garda națională un comandant superior. Nu poate veni în vedere decât col. Calmuțchi care întrunește încrederea întregii populații. Prefectura este rugată să propună numirea acestui domn.

Târziu de tot, cu decizia imperială din 23 Sept. 1848, col. Calmuțchi a fost numit comandant al gărzii naționale din Cernăuți¹⁰.

Cu timpul, numărul membrilor gărzii s-a ridicat la 654 bărbați și tineri, organizați într-un batalion. Companiile se constituiau dintr-un număr de 100-130 membri. După trecerea gărzii sub comanda col. Calmuțchi batalionul se constituia din 663 membri și dispunea la 14 Decembrie 1848 pe lângă comandant, de un aghiotant de batalion, un medic, șase căpitani, șase locotenenți, 18 sublocotenenți, 12 plutonieri majori, 70 caporali și 10 tamburi.

Alegerea uniforme era cam grea, fiindcă nu exista un model unitar. În cele din urmă s-a convenit ca uniforma să fie următoarea: Bluză albastră cu peclite roșii, pălărie neagră cu margini largi împodobită cu o cocardă albastră-roșie, culorile Bucovinei, și cu un smoc de pene negre, pantaloni suri cu dungi roșii. La urmă venea sabia¹¹.

Pentru a putea face serviciul în cursul nopții, era necesar să se pună la dispoziția gărzii un număr corespunzător de puști. În luna lui Mai s-a cerut un număr de 30-40 de puști. În luna lui Iulie s-au cerut Diviziei din Cernăuți 40-50 puști și câte 10-20 cartușe de fiecare pușcă. Cu adresa din 10 Iulie 1848 comandantul Diviziei din Cernăuți a răspuns Prefecturii Bucovinei că nu se pot elibera puștile cerute, Divizia nedisponând de puști rezerve. În August 1848 comanda gărzii din Cernăuți a raportat Prefecturii Bucovinei că pentru nevoile gărzii "s-au comandat" 400 puști. Dar nu s-a livrat nicio pușcă. La 21 Sept. 1848 căpitanul gărzii Carl Gretz, a cerut Prefecturii Bucovinei un număr corespunzător de arme. Dacă nu i se vor elibera armele cerute, comanda gărzii se va adresa Ministerului de Interne.

Între timp garda națională ajunsese în posesia a 30 de puști. Cum acest număr era insuficient, comanda gărzii a cerut la 19 Oct. 1848 un număr de 1000 de puști. Aceste puști să se livreze din stocurile armatei, fie din Viena, fie din Lemberg. Nu s-a livrat nimic.

Neprimind puștile cerute, comanda gărzii s-a adresat la 7 Dec. 1848 Guberniului din Lemberg cerând un număr de 800 de puști. Guvernorul Galіției Zaleski a răspuns cu adresa din Ianuarie 1848, că nu se pot furnisa puștile cerute fiindcă depozitul de munițiuni al Guberniului nu mai posedă puști.

Exemplul dat de orașul Cernăuți a fost imitat de unele orașe din provincie.

Pela mijlocul lui Mai 1848 comisarul din Suceava Ignatz Spausta a convocat o adunare pentru constituirea gărzii naționale, la care a luat parte un număr infim de cetățeni. Cei mai mulți oratori au cerut să se renunțe la intenția înființării unei gărzii naționale, deoarece în caz de înarmare a gărzilor se vor ivi conflicte.

Adunarea s-a terminat fără să fi luat vreo hotărâre.

Văzând intenția autorităților care îndemnau poporul la participare, un număr mai mare de Români din Suceava s-au adresat Guberniului din Lemberg, rugând să se abandoneze intenția înființării unei gărzii civice pentru orașul Sucevii, de oarece cetățenii orașului Suceava sunt sărmani și nu sunt în stare să susțină un nou corp de siguranță. Guberniul din Lemberg a răspuns, invitând Prefectura Bucovinei să nu exercite nici o presiune asupra populației orașului Suceava.

Cu toată opoziția populației românești, autoritățile totuși au procedat la înființarea unei gărzii la Suceava. Comandant al gărzii a fost ales comisarul Spausta, asistat fiind de căpitanul Ilie Pruncul, baronul Iosif Capri, judecătorul Rudolf Regius, cetățenii Franz Zierhofer, Iosif Ebelin și alții.

¹⁰ "Bucovina", Nr. 3 din 3 Noemv. 1848, supliment, pag. 27. Anexa nr. 7.

¹¹ Staufe-Simiginowicz: o.c.

A fost aleasă următoarea uniformă: Bluză albastră cu peclite roșii la guler, la mâneci, nasturi de metal galbeni, pantaloni suri cu dungi roșii, palton sur cu două rânduri de nasturi negri, pardesiu de pânză albă cu nasturi de culoare deschisă, fular de mătăsă neagră, cisme negre, pălărie împodobită cu o pană neagră și o cocardă albastră-roșie, culorile Bucovinei. Pentru timpul verii era prevăzută basca care urma să fie de culoare sură cu dungi roșii, având în față o rosetă albastră-roșie.

În total s-au recrutat în Suceava 246 membri, formând patru companii, câte 60 inși de companie. Aceste patru companii formau un batalion.

Târziu de tot, în luna lui Septemvrie 1848, s-a înființat o gardă națională și în orașul Sirete, vechea capitală a Moldovei depe timpul lui Lațcu Vodă. S-au înscris 81 de membri, dintre care numai 40-45 au fost prezenți la apel. În Noemvrie 1848 numărul a crescut la 92, formând o singură companie. A fost ales și în urmă numit comandant căpitanul Gerstlacher, care dispunea de 4 ofițeri, 14 subofițeri și un tambur. Din comitetul de patronaj au făcut parte și Românii Teodor Zus și Ștefan Botezat.

Și în orașul Rădăuți s-au făcut încercări pentru înființarea unei gărzi naționale. Dar înființarea ei n-a fost pe placul populației românești și de aceea s-a părăsit intenția de a înființa o instituție nedorită de majoritatea cetățenilor. Orașul Rădăuți a rămas fără gardă națională.

Târgurile Vijnița și Sadagura și-au exprimat dorința să aibă câte o gardă națională. O asemenea gardă s-a înființat numai în Sadagura, dar membrii ei având conflicte cu armata staționată aici, garda a fost desființată în luna lui Iulie 1848.

2. Legiunea academică

În Cernăuți s-a înființat și o Legiune Academică după modelul celeia din Viena. La 6 Mai s-a ținut adunarea constitutivă. S-au înscris în legiunea academică elevii cursului filosofic al Liceului de băieți, adică din ultimele două clase de liceu, a cincea și a șasea. Au făcut parte din ea și cetățenii absolvenți ai Universităților. Din primul an al cursului filosofic s-au înscris 64 elevi sau "studenți" cum li se spunea pe atunci. Găsim între ei și mulți Români. Numele lor este: Mihail Lucescu, Nicolai Vasilco, Gheorghe Flondor, Emil Bălășescu, Grigori Hacman, Partenie Mitrofanovici, Vasile Zota și alții. Din anul al doilea al cursului filosofic s-au înscris 41 studenți. Întâlnim între ei pe urm. Români: Mihail Gramatovici, Grigori Cantemir, Emanuel Slușanschi, Andrei Caragea, Ioan Homiuca, Iosif Smighelschi ș.a.

În ședința constitutivă din 12 Mai 1848 comandant al Legiunii Academice a fost ales avocatul Dr. Alois Alth, asistat fiind de Iosif Bendorf cu rangul de locotenent și de Dr. Karl Hillbricht cu rangul de sublocotement. După patru zile a fost comandat pentru facerea instrucției loc. Bendela dela Regimentul Sivkovich staționat în Cernăuți.

În total Legiunea academică din Cernăuți număra 126 membri.

Nu știm dacă membrii Legiunii academice purtau uniforme. Atâta se știe că gradații ei purtau în serviciu săbii. Arme n-au avut. S-au făcut colecte de bani pentru achiziționarea de arme, dar rezultatul colectei a fost aproape zero.

3. Activitatea Gărzii și a Legiunii Academice din Cernăuți

Menirea Gărzii naționale și a Legiunii academice a fost să asigure liniștea grav compromisă de unele elemente iresponsabile. Nu se poate nega că la început membrii acestor două instituții democratice și-au făcut pe deplin datoria, colaborând în mod efectiv cu poliția și armata la asigurarea liniștei. Când în luna lui Iunie 1848 s-au înmulțit excesele în cursul nopții, membrii gărzii naționale au patrat pe străzile orașului alături de polițiști și soldați. În Octomvrie 1848 activitatea gărzilor și a Legiunii academice a fost mai intensă. În Viena izbucnise revoluția și avu repercusiuni și asupra psihicului cetățenilor din Cernăuți. Excesele s-

au înmulțit, iar scandalurile și spargerile geamurilor au fost foarte frecvente. S-a dat atunci ordin ca la orele 10 seara să se închidă crâșmele și restaurantele, iar echipe de soldați și de Gardă Națională să patruleze pe străzile orașului¹².

Dar tentația pentru tineret era prea mare. În Viena atât Gărzile Naționale cât și Legiunea Academică se aflau în luna lui Octomvrie 1848 în fruntea revoluției. Se putea așadar ca suratele lor din Cernăuți să rămână liniștite și să nu-și depășească atribuțiile?

S-a întâmplat așadar ceea ce nu s-a putut evita. Atât Garda Națională cât și Legiunea academică din Cernăuți și-au depășit atribuțiile comițând acte de imprudență, contribuind astfel la intensificarea nesiguranței și a neliniștei. Din organe instituite pentru asigurarea liniștei, ele au devenit elemente turbulente producând groază și împrăștiind frică. Ele au devenit astfel un factor al desordinii și sileau autoritățile să ia măsuri împotriva lor.

Nu s-au putut capta toate încălcările comise de Gărzile Naționale. Numai o foarte mică parte din ele a putut fi reținută. Cunoaștem numai două cazuri din multele care s-au întâmplat.

În Octomvrie 1848 a fost mutat la Cernăuți agentul fiscal Zarevici. Odată cu el a sosit la Cernăuți un membru al Gărzii Naționale din Tarnopol pentru a comunica colegilor cernăuțeni că Zarevici e element periculos. Această știre a fost deajuns pentru Garda Națională care a și procedat la arestarea lui Zarevici. Despre acest caz a raportat și ziarul "Bucovina". Redacția acestui ziar a relatat că a sosit funcționarul Z., cunoscut publicului din cauza atitudinii sale avute în anul 1846 împotriva țăranilor răsculați. Cetățenii "liberali" ai Cernăuților, zice ziarul, l-au arestat, au comandat o trăsură și l-au expediat în Galiția de unde venise¹³.

Alt caz. Într-o noapte s-au spart ferestrele și s-au cântat cântece obscene în fața casei funcționarului Ianovici. Tot în noaptea aceea s-au spart geamurile la alți doi cetățeni. Cu acest prilej au fost arestați câțiva din răufăcători. Dânsii erau calfe. A doua zi au apărut mai mulți meseriași în birourile Primăriei cerând liberarea colegilor lor. Au fost eliberați numai atunci când meșterii lor au dat garanțiile cerute.

Aceste cazuri au fost aduse la cunoștința Guberniului din Lemberg. Guvernorul Galiției contele Goluchowski cu nota din 28 Oct. n-a ordonat sancționarea vinovaților, ci a cerut ca membrii Gărzii Naționale care-și vor depăși atribuțiile să fie avizați a se liniști.

Guvernorul Zaleski, urmașul lui Goluchowski, a fost mai energic. Dânsul cu adresa din 11 Noiembrie 1848 a ordonat o purificare radicală a gărzilor, cerând excluderea din ele a tuturor elementelor turbulente. Astfel au fost excluse din Garda Națională toate elementele străine, venite din alte părți, toți transfugii politici, toți servitorii și toate calfele care nu contribuiau decât la compromiterea gărzilor și la desagregarea disciplinei între membri.

Și Legiunea academică s-a lăsat impresionată de tulburările întâmplate la Viena și a comis greșeli. Se cunoaște cazul profesorului de fizică dela Liceul de băieți Peter Bonnet, căruia "studenții" au spart geamurile. După înființarea Legiunii academice nu s-a schimbat mult în atitudinea studenților. În 7 Iunie 1848 prefectul Bucovinei Isăcescu a putut constata că atitudinea studenților avută împotriva prof. Bonnet a fost "scandaloasă". În cele din urmă corpul didactic al cursului filosofic s-a întrunit în ședință și după lungi debateri a alcătuit un raport pentru Minister care poartă data de 11 Ianuarie 1849. Din el Ministerul a tras concluzia că studenții cursului filosofic din Cernăuți s-au dedat la acte "desonorante și grosolane" sabotând cursurile și proferând insulte "nerușinate" la adresa profesorilor. Ministerul a găsit că anchetele aranjate de profesori s-au făcut în mod "defectuos și superficial". Nu s-a intervenit la timp și cu severitatea necesară la preîntâmpinarea și suprimarea acestor cazuri. Și aceasta numai din "slăbiciune și din un sentiment de crutare neavenită" a elementelor turbulente. Se atrage atenția corpului didactic, care poartă o mare parte din vină, să procedeze de acum înainte "cu toată autoritatea și energia" la liniștirea spiritelor, interzicând și oprind excesele. Dacă s-ar mai repeta asemenea cazuri de lipsă de disciplină și de subminare a autorității școlare, atunci organele

¹² Anexa nr. 6.

¹³ "Bucovina", Nr. 2 din 11/23 Oct. 1848, pag. 19, supliment.

școlare vor trebui să intervină cu toată severitatea trecând în caz de nevoie și la excluderea din școală a elementelor compromise. Dacă corpul didactic nu va proceda astfel și dacă din vina lui se vor întâmpla cazuri de lipsă de disciplină, atunci el va fi tras la răspundere¹⁴.

4. Legiunea academică în drum spre Viena

Dar Legiunea academică din Cernăuți a acționat și pe tărâm politic. O parte din membrii ei s-au hotărât să plece în luna lui Octomvrie 1848 la Viena pentru a lua parte la revoluție sau, cum se exprima ei pentru a deruta vigilența organelor polițienești, pentru a sprijini parlamentul din Viena în strădania lui de a fericii poporul. Adevărata intenție a lor a fost să ia parte la apărarea Vienei împotriva trupelor imperiale.

Lucrurile s-au întâmplat astfel. Într-o zi din luna Octomvrie 1848 au sosit la Cernăuți studenții vienezi de origine bucovineană Grigorovici și Ratzay. Acesta din urmă ocupase rangul de căpitan în Legiunea academică din Viena. Aceștia doi au propagat ideea înființării unui grup de voluntari, care să plece la Viena pentru a sprijini Legiunea academică de acolo în lupta ei pentru libertate. Într-una din zile s-a ținut o ședință în clădirea Liceului, la care au luat parte între alții avocatul Aloys Alth, comandantul Legiunii academice, fratele său farmacistul Wilhelm Alth, negustorul Iuster, giuvaergiul Götz și judecătorul Alexandru Costin. S-a hotărât să se expedieze la Viena un grup de voluntari și să se aranjeze o colecție pentru acoperirea cheltuielilor. Comandant al grupului a fost ales Alexandru Costin, iar subcomandanți cetățenii Theodor Beldowicz, Franz Gatkiewicz și tânărul avocat Iulius Umlauff, fiul președintelui de Tribunal Johann Carl Umlauff¹⁵.

Altă informație a trimis generalului Hammerstein din Lemberg un tâmplar din Cernăuți. Acesta s-a grăbit să raporteze în luna lui Noemvrie 1848 că în clădirea Liceului de băieți din Cernăuți se alcătuiesc liste pentru înscrierea tinerilor ca să lupte contra împăratului. Au fost captați până acum mulți studenți și meseriași. Un student a intrat în atelierul lui pentru a înscrie calfele sale "pentru Viena și Ungaria". Unii din băieți s-au dus la Liceu și au găsit aici o mare adunare de studenți condusă de niște funcționari. Aici tinerii au fost "proscriși" în liste. S-au aranjat și colecte de bani. Cine refuza să semneze, aceuia i se spărgeau noaptea geamurile. Dânsul crede că prin asemenea manopere nepermise se strică tineretul și se atâță spiritele elevilor împotriva profesorilor.

Prefectura Bucovinei a prins de veste despre expediția proiectată. La 26 Octomvrie 1848 prefectul Bucovinei Gheorghe Isăcescu, un om blajin, a raportat Guberniului din Lemberg că în urma îndemnului venit din partea unor studenți din Viena, un grup de tineri a ținut mai multe ședințe pentru a pleca la Viena unde doriau să sprijinească parlamentul. Au aderat la această idee mulți "indivizi", studenți și funcționari. Guvernământul n-a înțeles să intervină, fiindcă instituția parlamentului se bucură în Bucovina de multe simpatii. S-ar fi ivit conflicte pentru cazul că s-ar fi făcut uz de forță publică. În schimb s-a adoptat procedeul intervenției orale, a persuasiunii, pentru a îndupleca pe tineri a părăsi planul călătoriei. Dar considerându-se lipsa de mijloace și dificultățile drumului, călătoria nu era posibilă.

Totuși, câțiva tineri au plecat. Dificilă a fost obținerea autorizației de călătorie. S-au pretextat fel de fel de interese. În timp ce bărbații pretextau că pleacă, unii la Viena, alții la Lemberg, pentru aranjarea unor treburi familiare, studenții ziceau că pleacă pentru terminarea studiilor universitare.

Tinerii au plecat, dar n-au ajuns decât până la Lemberg. Aici au fost opriți și siliți să se întoarcă la Cernăuți.

¹⁴ Anexele nr. 9 și 10.

¹⁵ Mitteilungen der Sewcenko Gesellschaft in Lemberg, Band 25, 1898, pag. 19-22.

5. Desființarea gărzilor

Statul austriac n-a făcut experiențe bune cu Garda Națională și cu anexa ei Legiunea academică. În loc ca ele să servească la menținerea ordinii, ele prin amestecul în resortul puterii executive și prin propaganda revoluționară făcută în straturile de jos ale poporului au produs desordine. Ele au alunecat pe panta politică, aranjând demonstrații de stradă și îndemnând la răscoală, la revoluție. Tulburările din Viena din lunile Mai, Iunie, Septembrie și mai cu seamă Octombrie 1848 au avut loc cu participarea efectivă a gărzilor naționale și a Legiunii Academice.

E așadară firesc, ca atunci când lucrurile s-au mai liniștit, autoritățile statului să procedeze la desființarea celor două creațiuni ale revoluției dela 1848 devenite incomode.

În Bucovina desființarea Gărzii Naționale și a Legiunii Academice a avut loc în luna lui Ianuarie 1849. În primele zile ale acestei luni Sudul Bucovinei a fost invadat de armata ungară de sub comanda generalului de origine poloneză Iosif Bem. Exista temerea ca aceasta să răzbată prin Bucovina pentru a ajunge în Galiția. Anume mișcări constatate între huțanii din Valea Ceremușului păreau să confirme aceste presupuneri.

Era așadară necesar să se ia măsuri. Generalul Hammerstein din Lemberg, căruia aparținea și Bucovina, a decretat la începutul lui Ianuarie 1849 starea de asediu, anulând cu această măsură libertățile cetățenești cucerite de revoluția din anul 1848. Era firesc ca să fie desființate cu acest prilej atât Garda Națională cât și Legiunea Academică din Cernăuți.

Dar desființarea acestor două creații ale revoluției ar fi urmat și fără intervenția armatei. Vina au purtat-o ele însele. Ele s-au compromis. Cetățenii pașnici nu vedeau în membrii acestor două organizații decât o adunătură de elemente turbulente, care în loc să promoveze liniștea publică, contribuiau prin comportarea lor la crearea unei atmosfere de neliniște și de nesiguranță. Când s-a procedat la desarmarea Gărzii Naționale și a Legiunii Academice și la interzicerea portului uniforme și a armelor, nu s-a auzit nici-o voce de protest. Cetățenii erau bucuroși că au dispărut cele două instituții care n-au activat decât în detrimentul populației.

Dece a aprobat populația desființarea Gărzilor și a Legiunilor Academice? Fiindcă tânăra democrație austriacă creiașe la repezeală unele instituții parazitare fără folos pentru populație. Dacă s-a lansat noua constituție care garanta libertățile cetățenești, nu era necesar să se creieze și alte instituții pentru apărarea ei. La acest fapt s-a mai adăugat lipsa unui program de activitate, întrucât în stat existau suficiente organe care să apere siguranța cetățenilor. În cele din urmă cele două instituții erau socotite mai mult un balast, o pacoste și de aceea desființarea lor era dorită. Să mai vorbim de lipsa de maturitate și de seriozitate a tinerelor elemente din care se compuneau ele? Nu mai este necesar. Greșelile comise de ele erau prea evidente, ca să mai fie necesar a insista asupra lor.

ANEXELE 1-10

1.

Cernăuți, 1848, Aprilie 6.

Prefectura Bucovinei către Guberniul din Lemberg Despre înființarea Gărzii naționale din Cernăuți

.....

In der Kreisstadt beabsichtigten die Studierenden die Abhaltung eines Seelenamtes für die in Wien gefallenen Studierenden. Es wird aber ganz unaufsichtig dahin eingewirkt, damit dies möglichst verschoben werde.

Die Bürgerschaft rechnet noch immer mit der Bewilligung zur Errichtung der Nazionalgarde in Czernowitz, um bei einer etwaigen anderen Verwendung des hierorts befindlichen Militärs den inneren Dienst versehen zu können.

Sie bemerkte, dasz vor der Hand weigstens ein Waffenvorrath hieher gesendet werden sollte, um die Nazionalgarde bei eintretender Nothwendigkeit gleich damit versehen zu können.

Dieselbe wurde einstweilen zu Geduld verwiesen.

Gestern Nachts wurden dem Polizeioberkommissär Kamienobroszki wieder mehrere Fensterscheiben an seiner Wohnung durch unbekannte Thäter eingeschlagen und derselbe wird wohl selbst bald zur Einsicht gelangen, dasz er unter den Czernowitzer Einwohnern suf Sympathien nicht rechnen darf, ja vom Buccovinner Adel gehasst wird, der es sich nicht nehmen lassen will, dasz Kamienobrodzki stets die Treue und Anhänglichkeit der Buccoviner Einwohner an die österreichische Regierung durch Verleumdung im geheimen Wegs zu verdächtigen bemüht war.

Sonst ist durchaus keine Ruhestörung bisher eingetreten.

Is/ecescul/.

Traducere

Cernăuți, 1848 aprilie 6

..... În capitala provinciei studenții intenționează să aranjeze un Te Deu pentru studenții căzuți în Viena. Dar se influențează în mod discret ca serbarea să fie amânată pe cât se poate de mult. Totuși, cetățenii socotesc că se va permite înființarea unei Gărzi Naționale în Cernăuți, ca să poată face serviciul intern pentru cazul că armata staționată aici va fi folosită în altă parte. Ei cred că deocamdată ar fi necesar să se transporte încoace un stoc de arme, cu care Garda Națională să fie înarmată la caz de nevoie.

Dar deocamdată ei ar fi fost sfătuiți să aibă răbdare.

Ieri noaptea i s-au spart din nou de cătră făptași necunoscuți comisarului de poliție superior Kamienobrodzki în locuința sa mai multe geamuri și astfel dânsul se va convinge degrabă că nu se poate bizui pe simpatii la cetățenii din Cernăuți, ba chiar că e urât de nobilii din Bucovina, care nu pot admite ca Kamienobrodzki să calomnieze în secret pe locuitorii din Bucovina și a se îndoi de fidelitatea și de devotamentul acestora cătră regimul austriac.

De altfel nu s-a ivit până acum nici un

Isăcescul

2.

Cernăuți, 1848, Aprilie 9

Prefectura Bucovinei cătră Guberniul din Lemberg Despre înființarea Gărzii Naționale din Cernăuți

Hohes Landes-Präsidium!

Nr. 508. Gestern erhielt die hierortige Bürgerschaft ein Schreiben des zu Wien im Pensionsstande lebenden, dabei sich auch mit Privat-Agentien befassenden früheren Buccoviner Finanzwachobercommissär Valentin, worin er die Verwunderung des an diesem Landchen

theilnehmenden Wiener Bürgers ausspricht, dasz zu Czernowitz noch keine Nazionalgarde errichtet worden ist, dies doch in jeder Stadt von Österreich bereits besteht.

Heute erschien eine Bürger-Deputation bei mir mit der Bitte um die Bewilligung hiezu. Dieselbe erklärte dabei, dasz bei den dermaligen äusserst verworrenen politischen Verhältnissen die Errichtung der Nazionalgarde selbst für die Regierung wünschenswert seyn sollte und dasz die Bürgerschaft aus ihren Mitteln einen Fond bilden wolle, um die nöthigen Waffen anzuschaffen.

Auf meine Erwiderung, dasz die Errichtung der Nazionalgarde für den Augenblick noch nicht durch die Nothwendigkeit geboten zu seyne, das solche bisher hohen Orts ausser der Hauptstadt nicht gestattet worden ist und es nicht in meiner Macht steht, dem Verlangen der Bürgerschaft zu entsprechen, bat die Deputation um die Bewilligung sich in der obigen Beziehung unmittelbar an Ein Hochlöbliches Landes-Präsidium wenden zu dürfen.

Um die durch das Schreiben des Finanzwachoberkommissärs Valentin aufgeregten Gemüther möglichst zu beruhigen, habe ich der Deputation bemerkt, dasz der Bürgerschaft die Überreichung eines derlei Gesuches unbenommen bleibe, dieselbe aber die hohe Schluszfassung in Geduld abzuwarten habe.

Bei Erstattung der Anzeige hierüber finde ich ehrerbietigs beizufügen, dasz bei Bewaffnung der Bürgerschaft die Bewilligung hiezu auch von den Studierenden der Philosophie angesprochen werden wird und dasz nach der mir bekannt gewordenen Gesinnung dieser und der Czernowitzer Bürger, denselben mit Beruhigung Waffen anvertraut werden können.

Übrigens wird zur hohen Kenntnis gebracht, dasz die Czernowitzer Bürger, durch das erwähnte Schreiben des pensionierten Finanzwachoberkommissär Valentin aufgefordert, Morgen Vormittags eine Seelenmesse für die in Wien am 14./=13./ März dieses Jahres Gefallenen in der Hierortigen lateinischen Kirche abhalten lassen wolle.

Einige Abgeordnete der Bürgerschaft machten mir hievon die Anzeige und ich hielt mich nicht berechtigt die Ausführung dieses Vorhabens zu hindern, da hievon keine nachtheiligen Folgen zu besorgen sind.

Issetscheskul.

Traducere

Cernăuți, 1848 aprilie 9

Înalt Prezidiu al Țării

No. 508. Ieri cetățenii de aici au primit o adresă dela fostul comisar superior de finanțe Valentin care acum petrece în Viena ocupându-se și cu agenții particulare, adresă în care își exprimă mirarea, că în Cernăuți încă nu s-a înființat o Gardă Națională, în timp ce în toate orașele din Austria există acum câte una.

Astăzi s-a prezentat la mine o deputație a Cetățenilor cu rugămintea ca să se aprobe o asemenea Gardă. Totodată au declarat că, având în vedere situația din țară extrem de încurcată, înființarea unei Gărzi Naționale ar trebui să fie binevenită și Guvernului și că cetățenii sunt gata să creeze un fond din mijloacele lor, ca să se procure armele necesare.

La răspunsul meu că în momentul de față înființarea Gărzii Naționale nu pare a fi necesară și că o asemenea Gardă încă n-a fost aprobată de autoritatea în drept, afară doar în capitala țării și că nu stă în puterea mea să aprob cererea cetățenilor, deputația a cerut să i se permită a se adresa în privința aceasta direct Înaltului Prezidiu al Țării.

Pentru a liniști pe cât se poate spiritele tulburate de adresa Comisarului de finanțe superior Valentin, i-am răspuns deputăției că înaintarea unei asemenea cereri rămâne la bunul plac al cetățenilor, dar că aceștia trebuie să aștepte cu răbdare sosirea Înaltei Decizii.

Înaintând problema aceasta, am onoare să adaog că pentru înarmarea cetățenilor ar trebui solicitată aprobarea și a studenților în filosofie și că, având în vedere atitudinea corectă a acestora și cea a cetățenilor din Cernăuți, li se pot acorda arme cu toată încrederea.

Se mai aduce la Înalta Cunoștință, că cetățenii din Cernăuți, surescitați de citata scrisoare a Comisarului de finanțe superior Valentin, intenționează să aranjeze mâne înainte de masă un Te-Deu pentru cei căzuți în Viena în ziua de 14./-13./ martie anul corent în biserica romano-catolică de aici.

Câțiva deputați ai cetățenilor mi-au comunicat această intenție, iar eu nu m-am simțit îndreptățit să interzic aranjarea Te-Deului, întrucât acesta nu poate avea consecințe neplăcute.

Isecescul.

3.

Lemberg, 1848, Aprilie 13

Guberniul din Lemberg către Prefectura Bucovinei. Despre înființarea Gărzii Naționale din Cernăuți.

Wohlgeborner Herr!

Nr. 4828. Über den Bericht vom 9. dieses Monaths Zahl 508/A.V. ersuche ich Euere Wohlgeboren der Czernowitzer Bürgerschaft auf ihr wiederholtes Ansuchen um die Bewilligung zur Organisierung der Nationalgarde in Czernowitz schreiten zu dürfen, im Sinne der Ihnen mittlerweile zugekommenen Kundmachung vom 11. diese Monathes zu erwidern, dasz ihrem Begehren derzeit noch keine Folge gegeben werden könne und ihnen der Zeitpunkt wann dieses Korps im ganzen Lande ins Leben treten soll, im Wege der Behörden bekannt gemacht werden wird.

Euer Wohlgeboren ergebener Diener

Stadion

Traducere

Lemberg, 1848 aprilie, 13

Stimate Domnule!

No. 4828. La raportul din 9 a lunii cor. nr. 508/A.V. vă rog să binevoiți a răspunde cetățenilor din Cernăuți la repetata lor cerere pentru aprobarea organizării Gărzii Naționale din Cernăuți, că deocamdată în urma comunicării din 11 a lunii cor. nu li se poate îndeplini dorința și că li se va comunica pe cale oficială data când acest corp se va înființa în toată țara.

A Domniei Voastre sluga plecată

Stadion

4.

Cernăuți, 1848 Mai 3.

Circulara Prefecturii Bucovinei despre înființarea gărzilor naționale.

Cătră sâtenii din Bucovina

Prin țircularul Creisamtului dela 2-10 a lunii trecute Nr. 463 au luat sâtenii din Bucovina înștiințare, cumcă a sa înpărătească Mărire, premilostivul nostru împărat, tuturor țărilor sale au dăruit o constituție și așezare unii gvardii naționale, care după țircularul tipărit a înaltei Gubernii dela 16. April 1848 Nr. 33103 să va organizi în toate târgurile și satele în care să află mai mult decât o mie de lăcuiori.

Pentru aceia, carii nu sânt slăbănogi sau prin ștatuturile publicarisite nu sânt scutiți de intrare la pomenita Gvardii, este hotărât prin aceste ștatuturi, cumcă fiește care lăcuior de parte bărbătească dela 19-le până la al cincizăcile an al vieții sale este îndatorit a intra în Gvardia națională și nici un lăcuior a ștatului care are simțire de cinste, /nu /va căuta chipuri a să scuti de această datorie.

Oameni fără știință sau înrăutățați să vor sili a Vă bublici pe Voi, iubiți sâteni, și a Vă face a crede, cumcă înpărăția are scopos a Vă face militari, cum sânt acei dela Ungariea și dela Ardeal, și a Vă îndatori a face slujbe la alte cătane, a Vă depărta dela locul șederii Voastre și a Vă sili /la /îndepărtare de acolo, a Vă lupta cu vrăjmașii înpărăției.

Nu lăsați să Vă înșale cu vorbe de aceste și să fiți încredințați, cumcă așezare Gvardiei naționale și pela târguri mari, nu are alt scopos decât a pune pe sâteni în stare a apăra odihna, orânduieala și siguranția de obștie în hotarul lor sau cel mai aproape megieșit, cu mai mare putere decât prin străjerii de noapte ce să orânduieala până acum de grămadă, și care ori nu are vrednicie de credință, ori să întrebuițează spre alte scoposuri: a petrece pe oameni cu prepus prinși de străjile aceste până la scaunul care are a face slujba sa cu acest feli de oameni, a face slujba de calauzi dela un loc la altul și asupra scoposului acelora ce vreu a împotrivi orânduieala lor legiuită.

Lăcuiitorilor dela țară care vor fi chemați a intra la Gvardie națională le easte slobod a face slujba lor în straele obicinuite. Dela dănșii nu să va cere ca să-și cumpere arme, și aședar institutul acesta nu va pricinui lăcuiitorilor nici o cheltueală nici îi va împiedica în gospodărie lor. Ei vor ave dreptul a-ș alege pe învățătorii sau căpitanii lor din mijlocul lor și vor pute a-ș alege și căprarii cunoscuți a lor din oaste sau persoane oștenești ce să află în penzie sau abșitari credincioși.

Așa dar așezare Gvardiei naționale va urma numai pentru binile lăcuiitorilor și pentru aceea să așaptă dela bunile simțire a sâtenilor Bucovinii că nu să vor dezodihni prin orânduieala aceasta, ci vor fi silitori a să supune scoposurile preînalte.

Dela k.k. Creisamțul Bucovinii.

5.

Cernăuți, 1848, Mai 12.

Consiliul de administrație al Legiunii academice din Cernăuți

Verzeichnis der für die akademische Legion zu Czernowitz gewählten Verwaltungsräthe.

Hauptmann: Alois Dr. Alth, Vorstand des Verwaltungsrathes.

Oberlieutenant: Ioseph Bendsdorff.

Unterlieutenant: Dr. Karl Hillbricht.

Korporal: Iohann Sobkowitz.

Garde: Anton Knisch.

-" : Dr. Ioseph Pompe.

-, - : Georg von Flondor.
 -, - : Dr. Demeter Bendella.
 -, - : Iohann Karl Umlauff senior.
 -, - : Dr. Anton Zachar.

Traducere

Cernăuți, 1848, mai 12.

Lista consilierilor administrativi aleși pentru Legiunea Academică

Căpitan: Alois dr. Alth, președintele consiliului administrativ

Locotenent: Ioseph Bensdorff

Sublocotenent: Dr. Karl Hillbricht

Caporal: Iohann Sobkowitz

Gărzile: Anton Knisch, Dr. Ioseph Pompe, Georg von Flondor, Dr. Demeter Bendella, Iohann Karl Umlauff senior, Dr. Anton Zachar.

6.

Cernăuți, 1848, Iunie 25.

Prefectura Bucovinei către Garda Națională din Cernăuți
Despre intensificarea pazei în cursul nopții

Seit Kurzem findet der Unfug statt, dasz von muth-oder böswilligen Menschen zu Nachtszeit sogenannte Katzenmusik selbst bei den Wohnungen achtbarer Personen abgehalten werden und hiedurch ein Zusammenströmen von Menschen veranlaszt wird, welches leicht zu bedeutender Unordnung verleiten könnte.

Um diesz möglichst zu verhüten, ersuche ich Euer Wohlgeboten mit Bezug auf den 7 der Statuten über die Errichtung der Nazionalgarde um die gefällige Verfügung, damit eine entsprechende Abtheilung der Ihnen untergeordneten Nazionalgarde und wenigstens ein Zug jede Nacht im Einverständnisse mit den militärischen Patrouillen zur Aufrechterhaltung der Ordnung und Sicherheit unter möglichster Vermeidung ernsthafter Konflikte kräftigst mitwirke.

Traducere

Cernăuți, 1848, iunie 25

De câteva zile încoace au loc desordini, întrucât din partea unor oameni răuvoitori se aranjează zgomote pe timpul nopții, chiar și la casele persoanelor onorabile, care lucru face să se adune o mulțime de oameni prin care se poate produce o mare desordine.

Pentru a preveni pe cât se poate de bine această neplăcere, vă rog pe Domnia Voastră în baza articolului 7 din Statutele Gărzii Naționale ca să binevoiți a dispune, ca un grup din Garda Națională de sub comanda Domniei Voastre sau cel puțin o coloană să colaboreze în fiecare noapte în înțelegere cu patrurile militare pentru asigurarea ordinii și siguranței, dar cu evitarea oricăror conflicte serioase.

7.

*Wien, 1848, September 11**

Expunerea Ministrului de Interne despre numirea Comandantului Gărzii Naționale din Cernăuți

Vortrag des Ministers des Innern vom 11 September 1848 wegen Ernennung der Comandanten der in Czernowitz gebildeten 6 Compagnien National-Garde und einer Compagnie Studierender der philosophischen Lehranstalt.

Zu diesem Posten werde der pensionierte Oberst Kalmucki, der pensionierte Hauptmann Romlenowicz und der Hauptmann der National-Garde Prosch im Vorschlag gebracht.

Das galizische Landespräsidium hält dieser 3 Kandidaten in jeder Beziehung für vorkommen geeignet für der in Rede stehenden Stelle.

Der Kriegsminister spricht sich dahin aus, vorz dem Obersten Kalmucki als einem verdientem Veteran der Vorzug vor den anderen Kandidaten zugeben wäre.

Da auch von der National-Garde selbst der Oberst Kalmucki primo loco in Vorschlag gebrocht werde, so dürften sich Euere Majestät bewogen finden, denselben zum Comandanten des National-Garde Bataillons und der Compagnie Studierender zür ernennen.

Den 18 September 1848.

Neuwirth

Nach dem Einzaten der beiden Minister des Innern und des Krieges wird der primo loco genannte Candidat der Aller Höchsten Bestätigung unterlegt.

22 September 1848

Schwarzenberg

Ich eruerne den Obersten Kalmucki zum Commandanten der National-Garde und der Compagnie Studierender in Czernowitz.

Schönbrunn, 23 September 1848

Ferdinand

*„Haus-Hof-Staatsarchiv“, Wien, Kabinetts Kanzeler, Nr. 2951/1848

Traducere

*Viena, 1848 Septembrie 11**

Expunerea Ministrului de Interne din 11 Septembrie 1848, referitor la numirea Comandantului celor 6 Companii de Gardă Națională din Cernăuți și a unei Companii de studenți ai Institutului de filosofie.

Pentru acest post au fost propuși colonelul pensionar Calmuțchi, căpitanul pensionar Romlenovici și căpitanul Gărzii Naționale Prosch.

Prezidiul Țării Galiției e de părere că acești trei candidați sunt foarte potriviți pentru postul despre care e vorba.

Ministrul de Război susține, că colonelul Calmuțchi ca un veteran merituos ce este ar trebui preferat față de ceilalți candidați.

Întrucât colonelul Calmuțchi a fost propus primo loco de însăși Garda Națională, Majestatea Voastră V-ați simți înduplecat a-l numi în postul de comandant al batalionului Gărzii Naționale și a Companiei de studenți.

În 18 Septembrie 1848

Neuwirth

După recomandarea celor doi Miniștri, anume a celui de Interne și a celui de Război, candidatul propus primo loco se recomandă Prea Înalte confirmări.

În 22 Septembrie 1848

Schwarzenberg

Numesc pe colonelul Calmușchi comandant al Gărzii Naționale și al Companiei de studenți din Cernăuți.

Schönbrunn, 23 Septembrie 1848

Ferdinand

**Din „Haus-Hof-Staatsarchiv“, Viena, Cancelaria Cabinetului, Nr. 2951/1848*

8.

Vatra Dornei, 1849, Ianuarie 14

Colonelul Urban către Garda Națională din Cernăuți
Mulțumește pentru cadoul trimis

Nr. 43. An das löbliche 1. Nationalgarde Bataillons-Kommando zu Czernowitz.

Ich danke ergebenst im Namen meiner Truppe für die brüderliche Theilnahme, die Sie uns bei unseren Kämpfen und Entbehrungen schenkten. Indem ich sonach den Empfang der übersendeten 302 Fl.Konvenzional-Münze bestätige, wird uns diese schnelle Hilfe in jeder Gelegenheit, wo wir neuen Entbehrungen ausgesetzt werden, Trost und Beruhigung geben, dasz wir auf menschenfreundliche. Unterstützung von unseren Nationalgarden Genossen immer rechnen können, wir werden den Mut und die Ausdauer nicht verlieren, und so der gerechten an und heiligen Sache mit Freuden bis zum Tode dienen.

Dorna Watra, 1849 Iănuer 14

Urban, Oberst.

Traducere

Vatra Dornei, 1849, Ianuarie 14

Nr. 43. Cătră onoratul Comandament al Batalionului I al Gărzii Naționale în Cernăuți.

Mulțumesc prea supus în numele trupei mele pentru simpatia frățească ce ne-ați arătat-o cu prilejul luptelor și nevoilor noastre. Confirmând în consecință primirea sumei de 302 floreni, monetă convențională, trimise nouă. Acest ajutor trimis la timp ne va procura la toate ocaziile consolare și liniștire, când vom fi expuși la nevoi proaspete, și ne va face să putem socoti totdeauna cu sprijinul frățesc al membrilor Gărzii Noastre Naționale. Nu vom pierde curajul și răbdarea și vom servi, bucuroși până la moarte dreptele și sfintele noastre interese.

Urban Colonel.

9.

Lemberg, 1849, Martie 1.

Gubernul din Lemberg către Prefectura Bucovinei.

Ordonă să acorde Direcțiunii Liceului din Cernăuți sprijinul necesar pentru restabilirea disciplinei.

Nr. 2743 An der Czernowitzer philosophischen Lehraustalt haben sich im verflossenen Schuljahre die Studierenden entehrende und pöbelhafte Excesse erlaubt, die sich auch im heurigen Schuljahre wiederholen und nicht nur in Störung des Unterrichts sondern selbst in schamloser Insultierung der Professoren ausarten.

Aus Schwäche und unzeitiger Schonung ist diesen Zügellosigkeiten von dem philosophischen Lehrkörper nicht mit Energie entgegengetreten worden. Die von dem Lehrkörper über diese Excesse abgeführten Untersuchungen sind oberflächlich und kraftlos daher auch erfolglos geblieben worden.

Ich theile Euer Wohlgeboren in der Nebenlage eine Abschrift der Etinuerung, die aus diesem Anlasse im Auftrage des hohen Unterrichtsministerium an den philosophischen Lehrkörper erlassen wird, mit der Aufforderung, denselben in dem Streben kräftigst zu unterstützen, welches dahin gerichtet sein soll, die gesunkene Disziplin an der Lehranstalt wieder herzustellen und Excesse für die Hinkunft hintanzuhalten, oder wenn sie sich erneuern sollten, energisch zu strafen.

Ich verharre mit vollkommener Hochachtung Euerer Wohlgeboren ergebener Diener

Goluchowski.

Traducere

Lemberg, 1849 Martie 1.

Mult Stimate Domnule!

N. 2743. La Institutul filosofic din Cernăuți studenții și-au permis în anul școlar trecut să comită excесе desonorante și grosolane, care se repetă și în anul școlar curent degenerând nu numai în tulburarea învățământului, ci chiar și în insultarea nerușinată a profesorilor.

Din cauză de slăbiciune și de menajare aplicată la timp nepotrivit, acest desfrâu n-a fost suprimat energic din partea corpului didactic al Institutului de filosofie. Cercetările aranjate de către corpul didactic au fost purtate în mod superficial și fără efortul cuvenit.

Vă comunic Domniei Voastre în anexă o copie după adresa care din cauza aceasta se va expedia din ordinul Înalț. Minister al Învățământului corpului didactic al Institutului filosofic cu somația de a-l sprijini puternic în năzuința îndreptată spre restabilirea disciplinei scăzute dela Institut și a opri în viitor excesele, iar dacă ele s-ar repeta, a le pedepsi energic. Rămân cu toată stima a Domniei Voastre sluga plecată.

Goluchowski.

10.

Lemberg, 1849, Martie 1

Guberniul din Lemberg către Liceul din Cernăuți.

Cere măsuri energice împotriva elevilor vinovați.

Nr. 2743. Das hohe Unterrichtsministerium hat bei der Durchlensung der von dem Lehrkörper mit dem Berichte vom 11 Jänner dieses Jahres Zahl 144 vorgelegten hierneben zurückgeschlossenen Sitzungsprotokolle die traurige Wahrnehmung gemacht, dass sich an der philosophischen Lehranstalt entehrende, wirklich pöbelhafte Excesse einiger philosophischen Schüler, wie sie im verflossenen Schuljahre stattfanden, auch im heurigen Schuljahre wiederholt erneuern und nicht nur in Störung des Unterrichts sondern

selbst in schamlose Insulten von Professoren ausarten. Das hohe Unterrichtsministerium tritt dieser Zügellosigkeit desto entschiedener entgegen, als es zugleich mit gerechter Miszbilligung aus denselben Protokollen entnommen hat, dasz neuerdings die von dem Lehrkörper diesfalls gepflogenen Untersuchungen oberflächlich und kraftlos eben deshalb auch erfolglos geführt worden sind.

Ich sehe mich daher in die unangenehme Mothwendigkeit versetzt dem Lehrkörper die Verantwortlichkeit für den Zustand der Lehranstalt, deren Leitung ihm unmittelbar übertragen ist, allen Ernstes zu Gemüthe zu führen und demselben im Auftrage des hohen Ministeriums seine unabweisliche Pflicht nachdrücklichst einzuschärfen, mit aller Würde und Energie sowohl in seinem eigenen als im Interesse der Lehranstalt dahin zu wirken, dasz derley Excesse der Studierenden künftighin unterbleiben oder wenn solche wieder stattfinden sollten mit aller Strenge und unnachsichtlich mit augenblicklicher Ausschlieszung aller wie immer dabei Betheiligten bestraft werden.

Ich halte mich versichert, dasz Lehrkörper diese ernste Erinnerung beherzigen und bei einem Wiederholungsfalle von Excessen würdevoll und energisch einschreiten werde, widrigens ich mich bemüsstigt sehen würde, den Lehrkörper für die unzeitige Schonung und Schwäche zur strengsten Verantwortung zu ziehen.

Der Bukowinaer Kreishauptmann erhält zugleich die Weisung den Lehrkörper in dem Streben kräftigst zu unterstützen, die gesunkene Disziplin an der Lehranstalt wieder herzustellen und Excesse für die Hinkunft hintanzuhalten oder wenn sie sich erneuern sollten, energisch zu strafen.

Traducere

Lemberg, 1849, martie 1

Nr. 2743. Înaltul Minister al Învățăământului, citind procesul verbal al corpului didactic din 11 ianuarie din anul curent nr. 144, a făcut observația tristă că la Institutul de filosofie se comit excese necinstite, ba chiar și grosolane din partea unor elevi de filosofie și s-au comis și în anul trecut. Ba și în anul școlar curent au loc de repetate ori tulburări în cursul învățăământului, ba chiar și insulte nerușinate la adresa profesorilor. Înaltul Minister al Învățăământului se opune acestui desfrâu cu atât mai puternic, cu cât a luat la cunoștință, din procesele verbale știrea desaprobând-o, că din nou cercetările au fost făcute de corpul didactic în mod superficial și fără energie, din care cauză ele au rămas fără efect.

De aceea mă văd pus în situația neplăcută de a face corpului didactic din fruntea Institutului, cu toată seriozitatea o observare și a-i porunci din ordinul Înaltului Minister să-și facă datoria, să activeze cu toată autoritatea și energia în interesul său și al Institutului, ca asemenea excese ale studenților să nu se mai întâmple, iar dacă ele s-ar repeta, să-i pedepsească pe cei vinovați cu toată strictețea și fără indulgență, și să-i elimine imediat din școală.

Sunt sigur că corpul didactic va lua la cunoștință această serioasă admonestare, iar în caz de repetare a exceselor va lua măsurile necesare cu toată autoritatea și cu toată energia, căci la caz contrar voi fi silit să trag la răspundere cu toată energia corpul didactic pentru menajarea neavenită și pentru slăbiciunea dovedită.

Prefectului Bucovinei i se cere să sprijinească cu toată energia corpul didactic ca să poată restabili la Institut disciplina slăbită și să interzică pe viitor excelele, iar dacă ele s-ar repeta, să aplice pedepse riguroase.